

Nr 123.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet; given Stockholms slott den 17 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 17 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Rosén anför:

I överensstämmelse med 1921 års riksdags beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 29 juni 1921 avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid armén och marinen (S. F. S. 1921:389). Under åren 1922 och 1923 vidtogos, jämlikt beslut av riksdagen, vissa ändringar i nämnda avlöningsreglemente (S. F. S. 1922:333 och 1923:101).

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 103 häft. (Nr 123.) 377 28 1

Sedan beslut år 1925 fattats om försvarsväsendets omorganisation, uppdrog Kungl. Maj:t den 4 september samma år åt försvarsväsendets lönenämnd att avgiva förslag, bland annat, till de ändringar i manskapsavlöningsreglementet, som föranleddes av nämnda omorganisation.

Efter det lönenämnden med anledning av omfördälda uppdrag anmodat arméförvaltningen och marinförvaltningen att, efter vederbörande underordnade myndigheters hörande, till nämnden inkomma med yttranden angående de önskemål, som på grund av vunnen erfarenhet ansåges böra tillgodoses i avseende å manskapsavlöningsreglementet, samt sådana yttranden av ämbetsverken avgivits, framlade lönenämnden med skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 december 1925 förslag till bestämmelser avseende *dels* utsträckning av manskapsavlöningsreglementets tillämpning till flygvapnets personal, *dels ock* vissa av den nya försvarsorganisationen i övrigt föranledda ändringar i reglementet.

På grundval av detta lönenämndens förslag utfärdade Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande, den 18 juni 1926 kungörelse (nr 252) angående utsträckt tillämpning av avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för fast anställt manskap vid armén och marinen samt ändrad lydelse av 2 § i samma reglemente.

Sedermera anmälde lönenämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 oktober 1926, att såväl med avseende å den nya försvarsorganisationens genomförande som på grund av dittills vunna erfarenheter ytterligare ändringar syntes erforderliga i åtskilliga av manskapsavlöningsreglementets bestämmelser. Att nämnden det oaktat icke ansett sig böra för det dåvarande utarbete förslag därutinnan, berodde därpå, att nämnden hölle före, att sagda reglemente snarast möjligt borde ersättas med ett nytt, som jämväl i formellt avseende helt anslöte sig till den nya försvarsorganisationen. Ett sådant nytt avlöningsreglemente hade dock syntes nämnden icke böra utfärdas, förrän vissa i nämndens skrivelse angivna detaljer i denna organisation närmare ordnats. Därest emellertid nämnden därtill erhöle Kungl. Maj:ts uppdrag, skulle nämnden låta sig angeläget vara att avgiva förslag till nytt avlöningsreglemente å sådan tid, att det samma kunde föreläggas 1928 års riksdag.

Genom beslut den 14 januari 1927 uppdrog Kungl. Maj:t åt lönenämnden att utarbete förslag till nytt, till den nya försvarsorganisationen anpassat militärt manskapsavlöningsreglemente på grundval av nu gällande avlöningsbestämmelser för manskap samt vunnen erfarenhet rörande tillämpningen därav.

Sådant förslag har av lönenämnden till Kungl. Maj:t överlämnats med skrivelse den 29 november 1927. Lönenämnden har därvid anmält, att nämnden anmodat arméförvaltningens civila departement, marinförvaltningen och flygstyrelsen att — de båda förstnämnda efter vederbörande myndigheters hörande — avgiva yttrande över vissa delar av manskapsavlöningsreglementet. Sålunda infordrade yttranden hade avgivits av civila

departementet den 6 maj, av marinförvaltningen den 24 oktober och av flygstyrelsen den 19 april 1927, varvid de två förstnämnda även överlämnat de från de underordnade myndigheterna infordrade yttrandena.

Det av lönenämnden framlagda förslaget till nytt manskapsavlöningsreglemente innefattar ett icke ringa antal avvikelser från det nu gällande reglementets avfattning. Flertalet av de föreslagna ändringarna äro emellertid av övervägande formell natur och huvudsakligen betingade av de genomförda förändringarna i försvarsorganisationen, framför allt inrättandet av det självständiga flygvapnet, varjämte ett par av ändringarna sammanhånga med tillkomsten av den nästlidet år utfärdade nya förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring (S. F. S. 1927: 234). I avseende å dessa ändringar, mot vilka jag icke funnit anledning till någon erinran, hänvisar jag till lönenämndens utlåtande i ämnet, vilket jämte ett därtill hörande särskilt yttrande torde få fogas såsom bilaga (Bil. B.) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Vad härefter angår de förslag till ändringar i reglementet, som äro av mera reell innebörd, torde jag jämväl beträffande dessa i allmänhet kunna inskränka mig till att hänvisa till lönenämndens motivering. För egen del får jag i fråga om berörda ändringsförslag anföra följande.

I avseende å 2 § i reglementet innebär lönenämndens förslag sakliga ändringar av nu gällande bestämmelser i följande hänseenden. För furirer av 1. klassen (och med dem likställda) vid armén och flygvapnet, vilka avlagt underofficersexamen, skulle — utöver nu utgående högsta lön, nämligen 1,800 kronor efter en tjänstetid av 84 månader — tillkomma ytterligare en löneförhöjning om 120 kronor efter en tjänstetid av 120 månader. Detsamma skulle gälla beträffande med furirer av 1. klassen likställda hantverksbeställningsmän och musikfurirer av 1. klassen, oaktat de icke avlagt underofficersexamen. För flaggkorpraler vid marinen, vilka för närvarande uppnå en högsta lön av 1,992 kronor efter 96 månaders tjänstetid, skulle införas ytterligare en löneförhöjning å 120 kronor efter en tjänstetid av 132 månader, och högbåtsmän vid marinen, för vilka maximilönen nu utgår med 1,896 kronor efter 132 månaders tjänstetid, avses att komma i åtnjutande av ytterligare två löneförhöjningar, vardera å 96 kronor, efter en tjänstetid av resp. 168 och 204 månader. De sålunda föreslagna löneförhöjningarna hava av lönenämnden huvudsakligen motiverats därmed, att, beträffande furirer och flaggkorpraler, befordran till underofficerare i verkligheten visat sig äga rum först vid avsevärt högre tjänstålder än som beräknats vid de nu gällande avlöningsbestämmelsernas tillkomst, samt att, vad högbåtsmännen anginge, dessa avsåges att kvarstå i sina beställningar intill fyllda 55 år.

Vad lönenämnden i förevarande hänseenden föreslagit finner jag mig böra biträda. Däremot anser jag tillräckliga skäl icke föreligga att till-

styrka de förslag om ytterligare löneförhöjningar, som framkommit, bland annat, från personalhåll ävensom från en reservant inom lönenämnden.

I lönenämndens förslag till nytt manskapsavlöningsreglemente har uti 3 § 2 mom. intagits en föreskrift av innehåll, att beställningshavare, som före tillträdet av fast anställning tjänstgjort såsom värnpliktig, må efter vederbörande regements-(likställd)chefs prövning såsom tjänstetid helt eller delvis tillgodoräkna sig den tid, varunder han undergått utbildning såsom värnpliktig. Såväl chefen för generalstaben som arméförvaltningen hava uttalat sig för, att en dylik bestämmelse införes i reglementet, och av arméförvaltningen har framhållits, att avsaknaden av bestämmelsen i fråga visat sig medföra ojämnheter i tillämpningen samt försvåra rekryteringen.

Såsom lönenämnden erinrat, fann sig 1921 års riksdag böra ur det då av Kungl. Maj:t framlagda förslaget utesluta en bestämmelse av nyss angiven innebörd samt åberopade därvid de konsekvenser, stadgandet skulle kunna medföra. Då emellertid de skäl synas mig vägande, som anförts till stöd för införandet av berörda stadgande, och då jag i likhet med lönenämnden icke kan finna, att några allvarligare konsekvenser härav skulle behöva uppstå, tillstyrker jag lönenämndens ifrågavarande förslag.

Enligt stadgande i 3 § 5 mom. första stycket av nu gällande manskapsavlöningsreglemente äger kontraktsanställd beställningshavare icke att såsom tjänstetid för tillträdet av löneförhöjning tillgodoräkna sig den tid, som infallit före den 1 november det år, varunder han uppnår 18 års ålder. Lönenämnden har föreslagit sådan ändring av gällande föreskrift i ämnet, att här ifrågavarande tidsgräns bestämmes till den 1 november det år, då vederbörande uppnår en ålder av 17 år. Det har visserligen synt mig vara något tveksamt, huruvida en dylik ändring borde vidtagas. Jag har dock funnit mig böra tillstyrka densamma med hänsyn därtill, att det här gäller kontraktsanställda, som hava att fullgöra samma tjänstgöring som övrigt manskap.

I 4 § 3 mom. av det nu gällande manskapsavlöningsreglementet stadgas rätt till oavkortad lön under obegränsad tid för beställningshavare, som till förekommande av smittofara förbjudits att tjänstgöra. Jag delar lönenämndens mening, att genom ändring av detta moment bör vidtagas en liknande inskränkning i tiden för nämnda förmåns åtnjutande som den, vilken är föreskriven såväl i officersavlöningsreglementet som i allmänna civilförvaltningens och kommunikationsverkens avlöningsreglementen.

Lönenämnden har föreslagit, att stadgandet i 5 § 2 mom. om rätt att i vissa fall bibehålla lön borde kompletteras med föreskrift därom, att i fråga om sådan rätt för beställningshavare vid flottan, som erhållit tjänstledighet för genomgående av sjökaptensklass vid navigationsskola, skulle gälla de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Vad lönenämnden sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka.

I överensstämmelse med lönenämndens förslag torde i 8 § såsom ett nytt moment böra intagas stadgande om rätt för samma kategorier av manskapet, som enligt vad i det följande närmare omförmäles skulle komma i åtnjutande av hyresbidrag, att från kronans matinrättningar, förråd och dylika anstalter mot ersättning utbekomma tillagad portion och proviantartiklar ävensom, då sådant på grund av särskilda omständigheter prövas skäligt, för vederbörandes bostad erforderligt bränsle.

Enligt nu gällande bestämmelser äger furir vid armén eller flygvapnet, så ock korporal eller till 1. klass sjöman uppflyttad menig vid marinen, vilken intjänat den lön, som är bestämd för sådan beställningshavare efter en beräknad tjänstetid av minst 72 månader, att, därest han antingen är gift eller ock varit gift samt fortfarande har minderårigt barn hos sig, åtnjuta årligt hyresbidrag med 270 kronor för beställningshavare, som har sin förläggningssort i Stockholm, Göteborg, Vaxholm eller Boden, samt med 210 kronor för beställningshavare å annan förläggningssort.

Lönenämndens förslag till ändrad avfattning av 11 § i reglementet innebär dels en utvidgning av rätten till hyresbidrag, dels ock förändrade grunder för bidragsbeloppens bestämmande.

I förstnämnda hänseende föreslår lönenämnden, att ifrågavarande förman måtte, under nyss angivna förutsättningar, tillkomma — förutom furirer vid armén och flygvapnet samt flaggkorpraler, korpraler och högboatsmän ävensom till 1. klass sjöman uppflyttade meniga vid marinen — jämväl korpraler vid armén och flygvapnet samt till 1. klass kustartillerister uppflyttade meniga.

Vad angår hyresbidragens storlek, har lönenämnden föreslagit tre olika belopp, nämligen för förläggningssort, tillhörande endera av ortsgrupperna A, B och C, 252 kronor, för förläggningssort, tillhörande endera av ortsgrupperna D, E och F, 288 kronor och för förläggningssort, tillhörande ortsgruppen G, 324 kronor. Den förhöjning av hyresbidragen, som sålunda av lönenämnden ifrågasatts, har, såsom framgår av nämndens skrivelse, motiverats med den sedan våren 1921 inträdda genomsnittliga hyresstegringen.

Jag finner mig böra biträda lönenämndens förslag i nu förevarande avseenden.

Det föreslagna nya manskapsavlöningsreglementet torde i överensstämmelse med lönenämndens förslag böra träda i kraft den 1 juli 1928.

Föredraganden uppläser härefter ett i enlighet med vad han ovan anfört upprättat förslag till avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna nyssnämnda vid detta protokoll såsom bilaga (Bil. A.) fogade förslag till avlöningsreglemente.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.

Bil. A.

Förslag till avlöningsreglemente

för fast anställt manskap vid försvarsväsendet.

1 §.

Försvarsväsendets fast anställda manskap äger, i enlighet med de i detta reglemente givna särskilda stadganden, under fred åtnjuta lön samt de övriga förmåner och ersättningar, om vilka nedan förmåles i 7—11 §§. Rörande manskapets avlöning på krigsfot gäller vad därom må vara särskilt stadgat.

2 §.

Lön utgår enligt följande löneplaner, vilka för varje lönegrad upptaga dels den årliga begynnelselönen, dels ock den förhöjda lön, för helt år räknat, som tillkommer beställningshavare efter viss enligt bestämmelserna i 3 § beräknad tjänstetid.

Löneplan för manskap vid armén och flygvapnet (Maf).

Lönegrad.	Beställningshavare.	Begynnelselönen.	Lön efter en tjänstetid av							
			12 månader.	24 månader.	36 månader.	48 månader.	60 månader.	72 månader.	84 månader.	
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
5	Furir av 1. klassen	1,164	1,164	1,164	1,344	1,464	1,584	1,704	1,800	
4	» » 2. »	1,092	1,092	1,092	1,272	1,392	1,512	1,632	1,728	
3	Korpral	852	852	972	1,152	1,272	1,392	—	—	
2	Vice korpral	684	744	864	1,044	1,164	—	—	—	
1	Menig	600	660	780	960	1,080	—	—	—	

Anm. 1. Förutom ovan angivna beställningshavare skola hänföras:
till 5. lönegraden: med furir av 1. klassen likställd beställningsman: musikfurir av 1. klassen;
till 4. lönegraden: med furir av 2. klassen likställd beställningsman; musikfurir av 2. klassen;
till 3. lönegraden: konstapel; med korpral eller konstapel likställd beställningsman; musikkorpral; musikkonstapel;
till 2. lönegraden: med vicekorpral likställd beställningsman; musikvicekorpral: musikvicekonstapel; samt
till 1. lönegraden: menig beställningsman; menigt musikmanskap.

Anm. 2. För furir av 1. klassen (likställd), som avlagt underofficersexamen, höjes lönen 36 månader efter det sista löneförhöjningen i lönegraden tillträtts till 1,920 kronor. Dessamma gäller beträffande med furir av 1. klassen likställd hantverksbeställningsman och musikfurir av 1. klassen, ändå att de icke avlagt dylik examen.

Anm. 3. Därest beställningshavare, som före anställningstidens utgång överföres från marinen till flygvapnet, enligt den för flygvapnet gällande löneplan skulle komma i åtnjutande av lön, understigande den, han vid överföringen innehade, må han vid flygvapnet uppbära lön till samma belopp, som tillkom honom omedelbart före överföringen. Intill dess han på grund av löneförhöjning erhåller högre lönebelopp, dock högst intill nämnda anställningstids utgång.

Löneplan för manskap vid marinen (Mm).

Lönegrad.	Beställningshavare.	Begy-nelse-lön.	Lön efter en tjänstetid av								
			12 måna-der.	24 måna-der.	36 måna-der.	48 måna-der.	60 måna-der.	72 måna-der.	84 måna-der.	96 måna-der.	132 måna-der.
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
3	Flaggkorpral	—	—	—	1,512	1,608	1,704	1,800	1,896	1,992	2,112
2	Korpral (högbåtsman)	1,140	1,140	1,140	1,320	1,416	1,512	1,608	1,704	1,800	—
1	Menig	600	720	840	1,020	1,116	1,212	1,308	1,404	1,500	—

Anm. För högbåtsman höjes lönen 36 månader efter det sista löneförhöjningen i lönegraden tillträts till 1,896 kronor, efter ytterligare 36 månader till 1,992 kronor samt slutligen efter ytterligare 36 månader till 2,088 kronor.

3 §.

1. Vid tillämpning av bestämmelserna i 2 § skall, med iakttagande i övrigt av vad nedan i denna paragraf sägs, såsom tjänstetid beräknas tiden från tillträddandet av första anställning vid armén, resp. flottan, kustartilleriet eller flygvapnet.

2. Kontraktansställd beställningshavare, som tillträtt sin första anställning senare än vid anställningsårets början, må, därest han befunnits kunna tillgodogöra sig den vid tillträddandet av anställningen pågående soldatutbildning, rekrytutbildning eller motsvarande utbildning, efter vederbörande regements- (likställd) chefs prövning såsom tjänstetid tillgodoräkna sig tiden från anställningsårets början.

Beställningshavare, som före tillträddandet av fast anställning tjänstgjort såsom värnpliktig, må efter vederbörande regements- (likställd) chefs prövning såsom tjänstetid helt eller delvis tillgodoräkna sig den tid, varunder han undergått utbildning såsom värnpliktig.

3. Beställningshavare vid armén äger såsom tjänstetid tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring vid samma truppslag, oberoende av huruvida densamma fullgjorts vid samma eller olika truppförband.

Likaledes äger beställningshavare vid flottan, resp. kustartilleriet och flygvapnet såsom tjänstetid tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring vid flottan, resp. kustartilleriet och flygvapnet, oberoende av huruvida densamma fullgjorts vid samma eller olika stationer eller truppförband.

Det tillkommer vederbörande regements- (likställd) chef att pröva, i vad mån tillgodoräkande av föregående tjänstgöring vid försvarsväsendet må äga rum i andra fall, än nu sagts.

4. Beställningshavare vid marinen, vilken karlskrivits från skeppsgosse-kåren eller som före vinnande av anställning genom kontrakt varit in-mönstrad till sjöfart eller vid antagning i beställning såsom menig hänförs till högre tjänstbarhetsklass än den lägsta, äger tillgodoräkna sig extra tjänstetid enligt de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

5. Såsom tjänstetid må för kontraktansställd beställningshavare icke beräknas tid, som infallit före den 1 november det år, under vilket han uppnår 17 år.

Beställningshavare må för tillträddande av löneförhöjning icke tillgodoräkna sig tid, varunder han haft avsked, undergått straffarbete eller fängelsestraff eller varit rymd. Har beställningshavare på grund av sjuk-

dom varit hindrad att tjänstgöra eller eljest åtnjutit ledighet från tjänstgöring under mer än 75 dagar av ett och samma anställningsår, må den överskjutande tiden, där ej Kungl. Maj:t för särskilt fall annorlunda förordnar, icke tillgodoräknas såsom tjänstetid; dock att härvid icke skall räknas beställningshavare till last den tid, varunder han jämlikt 4 § eller 5 § 1 mom. ägt åtnjuta oavkortad lön, och ej heller tid, under vilken han såsom tillhörande musikpersonalen vid infanteriet enligt äldre föreskrifter icke varit inkallad till tjänstgöring.

6. Löneförhöjning å innehavande beställning tillträdes vid början av kalendermånaden näst efter den, varunder den för sådan förhöjning stadgade tjänstetiden tilländagått.

7. I fråga om rätt för menig att tillträda löneförhöjning gäller såsom villkor:

beträffande armén:

vid infanteriet och trängen: att antingen hava erhållit godkänd vicekorpralsutbildning eller hava uttagits för utbildning till beställningsman eller för annan utbildning, som enligt Kungl. Maj:ts prövning finnes böra i förevarande hänseende därmed likställas;

vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna: att hava erhållit godkänd ryttar- (artillerist-, soldat-) utbildning och antingen hava beordrats till underbefälsutbildning eller hava uttagits till remontryttare eller för utbildning till beställningsman eller för annan utbildning, som enligt Kungl. Maj:ts prövning finnes böra i förevarande hänseende därmed likställas;

beträffande marinen:

för första löneförhöjningen: att hava erhållit godkänd rekrytutbildning, och

för tredje löneförhöjningen: att hava erhållit godkänd vare sig fullständig eller avkortad korpralsutbildning; samt

beträffande flygvapnet:

att antingen hava erhållit godkänd vicekorpralsutbildning eller hava uttagits för utbildning till beställningsman eller för annan utbildning, som enligt Kungl. Maj:ts prövning finnes böra i förevarande hänseende därmed likställas.

8. Beställningshavare, vars tjänstgöring vederbörande regements- (likställd) chef finner icke vara av beskaffenhet att kunna väl vitsordas, må icke tillträda löneförhöjning.

9. Har beställningshavare med tillämpning av 7 eller 8 mom. först efter viss tids uppskov tillträtt löneförhöjning, må, om hans fortsatta tjänstgöring anses böra föranleda därtill, vederbörande regements- (likställd) chef kunna bestämma, att beställningshavaren för tillträddandet av ytterligare löneförhöjning skall äga såsom tjänstetid tillgodoräkna sig jämväl den tid uppskovet varat.

4 §.

1. Därest beställningshavare av sjukdom i andra fall än i 2 mom. avses hindras att tjänstgöra, åger han åtnjuta oavkortad lön under sammanlagt högst 45 dagar av ett och samma anställningsår, men skall för tid därutöver vidkännas avdrag å lönen med följande belopp, för dag räknat, nämligen:

där lönen överstiger 2,000 kronor: 1 krona,

där lönen överstiger 1,500, men icke 2,000 kronor: 75 öre samt

där lönen icke överstiger 1,500 kronor: 50 öre.

Det tillkommer vederbörlig central förvaltningsmyndighet att pröva, huruvida på grund av bevakande omständigheter lönen må under viss längre tid,

dock sammanlagt högt sex månader under ett och samma anställningsår, nyssnämnda tid av 45 dagar däri inbegripen, utgå oavkortad eller avdrag göras med lägre belopp än ovan sagts.

2. Har beställningshavare i tjänsten blivit skadad till följd av olycksfall eller ådragit sig sjukdom, beträffande vilken skälig anledning ej finnes att antaga, att den föranletts av annan orsak än tjänstgöringen och att denna icke väsentligen bidragit till densamma, skall han åtnjuta oavkortad lön för hela den tid, han av olycksfallet eller sjukdomen hindrats att tjänstgöra.

3. Har beställningshavare till förekommande av smittofara förbjudits att tjänstgöra, må han under tiden åtnjuta honom eljest tillkommande lön, dock högst under sex månader, men skall beställningshavaren för tid därutöver av sin lön avstå ett belopp, motsvarande det i 1 mom. angivna löneavdrag, så framt ej vederbörande regements- (likställd) chef på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att sådant avdrag icke skall äga rum eller skall ske med lägre belopp än nyss sagts.

5 §.

1. Beställningshavare, som åtnjuter tjänstledighet av annan anledning än i 4 § eller i 2 mom. här nedan omförmäles eller hindras att tjänstgöra på grund av giltigt förfall, skall för sådan tid av sin lön avstå ett belopp, motsvarande det i 4 § 1 mom. angivna löneavdrag, samt kan genom beslut av vederbörande regements- (likställd) chef förpliktas att av lönen ytterligare avstå vad som med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt; dock att oavkortad lön må utgå vid tjänstledighet av ifrågavarande slag, som beviljas för sön- eller helgdag, och därutöver under sammanlagt högst 20 söckendagar av ett och samma anställningsår.

2. I fråga om rätt för beställningshavare, som till vinnande av civilanställning erhållit tjänstledighet för fullgörande av övnings- eller provtjänstgöring vid något av statens civila verk, samt för beställningshavare vid flottan, som erhållit tjänstledighet för genomgående av sjökaptensklass vid navigationsskola, att bibehålla lön gälla de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

6 §.

1. Den, som undergår straffarbete, håller sig undan eller är rymd, må därunder icke åtnjuta någon avlöning.

2. För den, som undergår fängelse eller arrest med förbud att göra tjänst eller hålles häktad för brott, skall avlöningen under tiden innehållas, så framt ej vederbörande regements- (likställd) chef finner skäligt låta honom uppbära någon del därav. Blir för brott häktad frikänd, skall vad av lönen innehållits till honom utbetalas.

7 §.

Till den, som erhåller fast anställning vid försvarsväsendet och icke förut innehåft sådan anställning därstädes, utgår anställningspenning med 50 kronor.

8 §.

1. Inkvartering, beklädnad, förplägnad och sjukvård eller ersättning för dylik förmån utgår till manskapet enligt de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

2. Furir och korpral vid armén eller flygvapnet, så ock flaggkorpral och korpral (högbåtsman) samt till 1. klass sjöman eller 1. klass kustartillerist uppflyttad menig vid marinen, må, därest han innehar en beräknad tjänstetid av 72 månader samt antingen är gift eller ock varit gift och fortfarande

har minderårigt barn hos sig, mot ersättning från kronans vederbörande matinrättningar, förråd och dylika anstalter utbekomma tillagad portion och proviantartiklar ävensom, då sådant på grund av särskilda omständigheter prövas skäligt, för sin bostad erforderligt bränsle.

9 §.

1. För resa i tjänsten samt för tjänstgöring å annan ort än eget regementes (kårs, skolas) förläggningssort eller egen station må ersättning utgå enligt de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

2. Enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter må särskilda förmåner utgå under sjökommendering, under flygtjänstgöring och vid utförande av dykeriarbete.

10 §.

Furir vid armén eller flygvapnet, så ock flaggkorpral och korpral (högbåtsman) vid marinen, som förflyttas från en förläggningssort (station) till en annan, må i fall, då Kungl. Maj:t prövar omständigheterna därtill föranledda, åtnjuta ersättning för flyttningskostnad enligt de grunder, som av Kungl. Maj:t fastställas.

11 §.

Furir och korpral vid armén eller flygvapnet, så ock flaggkorpral, korpral (högbåtsman) samt till 1. klass sjöman eller 1. klass kustartillerist uppflyttad menig vid marinen äger, därest han innehar en beräknad tjänstetid av minst 72 månader samt antingen är gift eller ock varit gift och fortfarande har minderårigt barn hos sig, åtnjuta årligt hyresbidrag med 252 kronor å förläggningssort, tillhörande endera av ortsgrupperna A, B och C, 288 kronor å förläggningssort, tillhörande endera av ortsgrupperna D, E och F, samt 324 kronor å förläggningssort, tillhörande ortgruppen G.

I fråga om fördelningen av vederbörande orter å omförmälda ortsgrupper gäller vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende fastställt för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat.

12 §.

Avlider beställningshavare, skall, därest hans begravning icke verkställs genom vederbörande myndighets försorg, till hans dödsbo såsom begravningshjälp utbetalas ett belopp, motsvarande en tiondel av beställningshavarens oavkortade årslön vid tiden för dödsfallet, dock lägst 150 kronor; skolande i de fall, då begravningshjälp utgår enligt förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, ersättning enligt denna paragraf åtnjutas endast i den mån densamma överstiger begravningshjälps belopp enligt nyssnämnda förordning.

13 §.

Lön utgår från och med den dag, beställning tillträdes, till och med den dag, beställningshavare avgår på grund av avsked, entledigande eller dödsfall, samt utbetalas månadsvis i efterskott i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes, med iakttagande därvid, att viss del av lönen skall enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter innehållas för att insättas i bankinrättning.

Hyresbidrag anses tillhöra lönen och utbetalas i samma ordning som denna.

Anställningspenning utbetalas vid inträdet i tjänstgöring.

14 §.

Med anställningsår enligt detta reglemente förstås beträffande kontraktsanställd beställningshavare tiden från och med den 1 november under ett kalenderår till och med den 31 oktober under nästpåföljande kalenderår.

I fråga om beställningshavare vid flottan, som vunnit anställning genom karlskrivning från skeppsgossekåren, förstås med anställningsår tiden från och med den 1 oktober under ett kalenderår till och med den 30 september under nästpåföljande kalenderår.

15 §.

Över regements- (likställd) chefs beslut i frågor, som omförmälas i 3 § 2 mom., 3 mom. tredje stycket, 8 mom. och 9 mom., 4 § 3 mom., 5 § 1 mom. samt 6 § 2 mom., må klagan icke föras.

Ej heller må klagan föras över sådant beslut av central förvaltningsmyndighet, varom i 4 § 1 mom. andra stycket sägs.

Bestämmelser om reglementets ikraftträdande m. m.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1928, från och med vilken dag avlöningsreglementet för fast anställt manskap vid armén och marinen den 29 juni 1921 (nr 389) med däri gjorda ändringar och tillägg skall upphöra att gälla.

Härvid skall dock följande iakttagas.

I fråga om manskap, som icke tagit anställning eller rekapitulerat efter utgången av juni månad 1923 och som ej heller efter samma tidpunkt karlskrivits från skeppsgossekåren, skola de för dem den 30 juni 1928 gällande löneplaner fortfarande tillämpas.

Den, som vid befordran till flaggkorpral åtnjuter lön enligt före den 1 juli 1922 gällande löneplan, må icke, därest vid nämnd befordran lönen enligt vederbörlig löneplan i detta reglemente skall utgå med lägre belopp än vad honom dessförinnan tillkommit, lida minskning i den avlöning, han omedelbart före befordran ägt uppbära.

Beträffande i tjänst kvarstående indelt manskap vid armén skall vad i övergångsbestämmelserna till förenämnda avlöningsreglemente den 29 juni 1921 finnes stadgat fortfarande gälla.

Bil. B.

Till Konungen.

Genom beslut den 4 september 1925 uppdrog Kungl. Maj:t åt försvarsväsendets lönenämnd att avgiva förslag, bland annat, till de ändringar i manskapsavlöningsreglementet, som föranleddes av den samma år beslutade omorganisationen av försvarsväsendet.

Med anledning av berörda uppdrag anhöll lönenämnden i särskilda skrivelser till armé- och marinförvaltningarna den 15 september 1925, att ämbetsverken ville, efter vederbörande underordnade myndigheters hörande, till nämnden inkomma med yttrande angående de önskemål, som på grund av vunnit erfarenhet ansåges böra tillgodoses i avseende å manskapsavlöningsreglementet.

Sådant yttrande avgavs av arméförvaltningen i skrivelse den 21 oktober 1925 och av marinförvaltningen i skrivelse den 22 i samma månad, varvid även de från de underordnade myndigheterna infordrade yttrandena överlämnades till nämnden.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 december 1925 framlade därefter lönenämnden förslag till bestämmelser avseende *dels* utsträckning av manskapsavlöningsreglementets tillämpning till flygvapnets personal, *dels* också vissa av den nya försvarsorganisationen i övrigt föranledda ändringar i samma reglemente. På grundval av nämnda förslag utfärdade Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande, den 18 juni 1926 kungörelse (nr 252) angående utsträckt tillämpning av avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 389) för fast anställt manskap vid armén och marinen samt ändrad lydelse av 2 § i samma reglemente.

Sedan lönenämnden därefter underkastat ifrågavarande reglemente förnyad granskning, anmälde nämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 oktober 1926, att såväl med avseende å den nya försvarsorganisationens genomförande som på grund av dittills vunna erfarenheter ytterligare ändringar syntes erforderliga i åtskilliga av manskapsavlöningsreglementets bestämmelser. Att nämnden det oaktat icke ansett sig böra för det dåvarande utarbete förslag därutinnan berodde därpå, att nämnden hölle före, att sagda reglemente snarast möjligt borde ersättas med ett nytt, som jämväl i formellt avseende helt anslöte sig till den nya försvarsorganisationen. Ett sådant nytt avlöningsreglemente hade emellertid synts nämnden icke böra utfärdas, förrän vissa i nämndens yttrande angivna detaljer i sagda organisation närmare ordnats. Därest emellertid nämnden därtill erhöle Kungl. Maj:ts uppdrag, skulle nämnden låta sig angeläget vara att avgiva förslag till nytt avlöningsreglemente å sådan tid, att detsamma kunde föreläggas 1928 års riksdag.

Genom beslut den 14 januari 1927 uppdrog Kungl. Maj:t åt lönenämnden att utarbete förslag till nytt, till den nya försvarsorganisationen anpassat militärt manskapsavlöningsreglemente på grundval av nu gällande avlöningsbestämmelser för manskap samt vunnit erfarenhet rörande tillämpningen därav.

Med anledning av sistberörda uppdrag har lönenämnden uti särskilda skrivelser den 21 mars 1927 anmodat arméförvaltningens civila departement, marinförvaltningen och flygstyrelsen att, de båda förstnämnda efter veder-

börande myndigheters hörande, avgiva yttrande över vissa delar av manskapsavlöningsreglementet.

Sälunda infortrade yttranden hava avgivits av civila departementet den 6 maj, av marinförvaltningen den 24 oktober samt av flygstyrelsen den 19 april 1927, varvid de två förstnämnda även överlämnat de från de underordnade myndigheterna infortrade yttrandena.

I detta sammanhang får nämnden vidare erinra därom, att jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 augusti 1927 en av försvarsväsendets underbefälsförbund gjord framställning, avseende vissa ändringar i manskapsavlöningsreglementet, tillställts nämnden för att vara tillgänglig vid fullgörandet av det åt nämnden den 14 januari 1927 meddelade uppdraget.

Lönenämnden — inför vilken förre furiren C. V. Curtman och högbåtsmannen E. Larsson såsom representanter för vederbörande personal muntligen fått framföra personalens önskemål i ärendet — övergår härefter att i enlighet med nyssberörda uppdrag framlägga förslag till nytt manskapsavlöningsreglemente. Härvid synes det nu gällande reglementets uppställning böra följas. Endast i den mån nämnden finner bestämmelserna i sistnämnda reglemente böra ändras eller kompletteras, torde nämnden behöva redogöra för innehållet i förslaget. Vidare torde det få anses obehövt att särskilt redogöra för sådana ändringar, som äro av uteslutande formell natur.

Rubriken. Med anledning av flygvapnets tillkomst har enligt förenämnda kungörelse den 18 juni 1926 angående utsträckt tillämpning av avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för fast anställt manskap vid armén och marinen samt ändrad lydelse av 2 § i samma reglemente förordnats, bland annat, att vad i berörda avlöningsreglemente med däri sedermera gjorda ändringar stadgas beträffande manskap vid armén skall i tillämpliga delar gälla för manskap vid flygvapnet. Det nya manskapsavlöningsreglementet bör i enlighet härmed omfatta jämväl personal vid flygvapnet och med hänsyn härtill lämpligen benämnas »avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet».

Vad härefter angår de i reglementsförslaget intagna särskilda paragraferna, får lönenämnden anföra följande:

1 §. I denna paragraf i nu gällande reglemente synes allenast en av reglementets utsträckning till flygvapnets manskap föranledd jämkning i avfatningen böra äga rum.

2 §. 2 § i nu gällande avlöningsreglemente innehåller löneplaner för manskap vid armén (Ma) och marinen (Mm).

Dessa löneplaner hava erhållit sin nuvarande lydelse, löneplanen för arméns manskap genom kungörelsen den 4 maj 1923 (nr 101) om ändrad lydelse av 2 § i avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för fast anställt manskap vid armén och marinen, samt löneplanen för marinens manskap genom förenämnda kungörelse den 18 juni 1926 (nr 252).

På grund av sistnämnda kungörelse är löneplanen för manskap vid armén för närvarande tillämplig jämväl å flygvapnets manskap. Beträffande manskap, som transporterats från marinen till flygvapnet och som vid marinen åtnjutit högre lön än som följer med beställningen vid flygvapnet, har Kungl. Maj:t med stöd av samma kungörelse genom brev den 29 juni 1926 förordnat, att sådant manskap tillsvidare må åtnjuta fyllnad till det högre lönebeloppet.

Uti sin ovan berörda skrivelse den 22 oktober 1926 anförde lönenämnden, att från en del håll, bland annat från representanter för den personal, varå reglementet hade avseende, påyrkats sådan omläggning av löneplanerna, att lönen skulle, på sätt i officersavlöningsreglementet vore förhållandet,

utgå med olika belopp för olika ortsgupper. Till stöd härför hade i huvudsak åberopats, att de skäl, som föranlett anpassandet av andra statstjänares avlöning efter de allmänna levnadskostnadernas olika storlek på skilda orter. Jämväl ägde tillämpning åtminstone på det gifta manskapet. I samband härmed hade ock föreslagits införande av kallortstillägg även till manskapet. Lönenämnden hade emellertid för sin del icke funnit skäl föreligga att i angivna hänseenden frånga den ståndpunkt, statsmakterna vid senaste manskapslönereglering intagit. Härutinnan inskränkte sig nämnden till att erinra därom, att kronan in natura tillhandahölle manskapet fullständigt underhåll, innefattande, bland annat, kasernförläggning, förplägnad och beklädnad. Visserligen kunde det gifta manskapet icke tillgodogöra sig samtliga nämnda naturaförmåner, men denna kategori utgjorde ju endast en mindre del av manskapet och tillgodosåges för övrigt i viss mån genom de i 11 § omförmälda hyresbidragen.

Den av lönenämnden beträffande omförmälda ändringsyrkanden sålunda intagna ståndpunkten finner nämnden sig alltjämt böra vidbliva.

Lönenämnden framhöll vidare i omförmälda skrivelse den 22 oktober 1926, att från personallöshåll framställdt förslag om sådan ändring i löneplanerna, att, med hänsyn därtill att furirer vid armén samt flaggkorpraler och korpraler (högbåtsmän) vid marinen för framtiden kunde beräknas i vissa fall komma att kvarstå i sina beställningar längre än hittills varit fallet, ytterligare löneförhöjningar bereddades dem. Enligt nämnda förslag skulle furirerna komma i åtnjutande av två samt flaggkorpraler och korpraler (högbåtsmän) vid marinen fyra löneförhöjningar utöver de nu medgivna, med iakttagande av att 36 månader skulle förflyta mellan den högsta i varje fall nu medgivna löneförhöjningen samt nästa löneförhöjning och ytterligare 36 månader mellan denna och därpå följande löneförhöjning o. s. v. Lönenämnden hade för sin del funnit frågan, huruvida på grund av ändrade förhållanden i förevarande avseende behov kunde föreligga att medgiva ytterligare någon löneförhöjning utöver de nu utgående, vara värd beaktande. Innan vederbörande myndigheter beretts tillfälle att yttra sig i denna muntligen inför nämnden väckta fråga och densamma sålunda blivit närmare belyst, syntes det emellertid nämnden icke möjligt att taga ställning till frågan.

Med anledning av därom av lönenämnden i förenämnda skrivelse den 21 mars 1927 gjord anhållan hava nu arméförvaltningens civila departement och marinförvaltningen, efter vederbörande myndigheters hörande, i sina skrivelser den 6 maj, resp. den 24 oktober 1927 avgivit yttrande i förevarande fråga.

Vad angår de ifrågasatta ytterligare löneförhöjningarna för *arméns* manskap, har civila departementet härvid anfört i huvudsak följande.

Av de utav departementet från vederbörande underordnade myndigheter infordrade yttrandena framginge, att flertalet av de hörda myndigheterna i och för sig intet haft att erinra mot de ifrågasatta löneförhöjningarna för arméns manskap. Samtidigt hade emellertid framhållits, att en förändring i nu angivna hänseende av de till furirer för närvarande utgående avlöningsförmånerna med nödvändighet måste betinga en reglering icke blott av den vid nu gällande officersavlöningsreglemente fogade löneplanen Uo, utan, med hänsyn till den relation, vari nämnda löneplan stode till de i samma reglemente intagna löneplanerna O och C, jämväl av sistnämnda löneplaner. Till stöd härför hade anförts, att lämplig proportion, redan med nuvarande lönebestämmelser, knappast förefunnnes mellan, å ena sidan, furirernas avlöning, och, å andra sidan, förmånerna för övriga militära befattningshavare, särskilt underofficerarna, samt att i vissa fall befordran till sergeant för den befördrade icke medförde bättre, utan ofta sämre avlöning, än vad han tidigare haft.

Till denna av flertalet utav arméns myndigheter uttalade åsikt anslöte sig civila departementet. Av en inom departementet upprättad jämförande tablå framginge, att redan enligt nu gällande avlöningsbestämmelser en viss disproportion, i synnerhet vid truppförband, förlagda å billigare orter, förefunnes mellan avlöningsförmånerna för, å ena sidan, furir av 1. klassen och, å andra sidan, sergeant. Ett bifall till de från personalhåll framställda förslagen om ökade löner för furirer, vare sig av 1. eller 2. klassen, måste därför medföra krav på en omläggning av lönerna enligt samtliga de vid officersavlöningsreglementet fogade löneplanerna. Visserligen skulle anförda missförhållande, att i vissa fall befordran till sergeant för den befordrade komme att medföra sämre avlöning än vad han tidigare haft, kunna avhjälpas därigenom, att, såsom ock en del av arméns myndigheter föreslagit, i samband med genomförandet av den föreslagna löneförbättringen jämväl furirernas löner bleve föremål för dyrortsgruppering efter liknande grunder, som gällde för övriga befattningshavare. Emellertid hade en dylik åtgärd icke ansetts lämplig vid tillkomsten av nu gällande manskapsavlöningsreglemente. Enär de skäl, som då anfördes mot ett dylikt lönesystem, vad beträffade manskapet, fortfarande syntes äga sin fulla giltighet, finge departementet, under hänvisning till vad 1918 års militära avlöningssakkunniga å sid. 92 i sitt den 10 januari 1921 avgivna betänkande (Del I.) rörande löneroglering för arméns och marinens personal anført i nämnda hänseende, såsom sin mening uttala, att någon anledning att frångå det nu gällande systemet icke kunde anses föreligga.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och ehuru vissa skäl skulle kunna anses tala för ett bifall till det från personalhåll framställda förslaget om sådan ändring i löneplanerna för arméns manskap, att furirer komme i åtnjutande av ytterligare löneförhöjningar, ansåge departementet sig emellertid icke kunna förorda en sådan anordning, med mindre samtidigt verkställdes en omreglering av lönerna enligt samtliga de vid officersavlöningsreglementet fogade löneplaner.

Beträffande de ifrågasatta löneförhöjningarna för *marinens* manskap inhämtas av de häröver utav marinförvaltningen från vederbörande underordnade myndigheter infordrade yttrandena, att såväl chefen för marinstaben som stationsbefälhavarna funnit en utbyggnad av löneplanen för flaggkorpraler och högbåtsmän önskvärd. Däremot hade chefen för kustartilleriet, ehuru han funnit en förbättring av flaggkorpralernas avlöningsförhållanden fullt skäligen, ansett sig icke kunna tillstyrka löneförhöjningar åt flaggkorpralerna under annan förutsättning, än att samtidigt underofficerslönerna — liksom ock i följd härav officerslönerna — jämväl reglerades uppåt.

För egen del har marinförvaltningen förklarat sig, i likhet med de i ärendet hörda militära myndigheterna, anse det önskvärdt, att flaggkorpraler och högbåtsmän beredes ytterligare löneförhöjningar. Givetvis borde enligt marinförvaltningens mening en reglering av löneförmånerna för denna personal ske under lämplig avvägning i förhållande till underofficers av 2:a graden avlöning. En lösning, som fyllde anspråken i detta hänseende, syntes ämbetsverket även möjlig att ernå utan samband med en löneroglering för officerare och underofficerare.

Vid en jämförelse mellan lönerna för underofficerare och lönerna för flaggkorpraler måste enligt marinförvaltningens åsikt hänsyn tagas därtill, att de förra vore bruttolöner, med beloppen avmätta efter dyrortsgruppering, medan flaggkorpralerna i likhet med annat manskap utöver en för alla orter bestämd kontant lön erhöile bostad, portion och beklädnad in natura eller ersättning därför enligt bestämda grunder. Det kunde emellertid ifrågasättas, om det vore tillräcklig grund att låta denna skillnad i sättet för av-

löningens utgående fortfarande bestå, vad flaggkorpralerna anginge, och om icke snarare dessa, vilka ju trätt i stället för underofficerare av 3:e graden, borde inordnas under en löneplan, som anslöte sig till löneplanen för underofficerare och således liksom denna upptog bruttolöner. Man kunde nämligen som regel antaga, att flaggkorpralen åtminstone vid tiden efter tillträddande av högsta löneförhöjningen å nu gällande löneplan (efter 96 månaders tjänstetid) bodde utom kasärn, i allmänhet vore familjeförsörjare och uppbure hyresbidrag (sedan erforderlig rättelse vidtagits i manskapsavlöningsreglementet) samt kontant ersättning för naturaportion. Hyresbidragen liksom medelprisen för portion vore fastställda med olika belopp å de olika tjänstgöringsorterna. I själva verket åtnjote sådan flaggkorpral i stort sett icke annan förmån in natura än beklådnaden. Ehuru dessa omständigheter syntes tala för en sådan reglering av flaggkorprals avlöning, att den bestämdes såsom en efter dyrortsskala avpassad bruttolön, hade marinförvaltningen dock icke velat förorda att flaggkorpralerna i avseende å naturaunderhållet ställdes olika annat manskap. Men då det icke kunde fränkommas, att det gällande sättet för bestämmande av manskapets förmåner vid angivna förhållanden ingalunda gjorde de äldre flaggkorpraler, som bildat familj, oberoende av levnadskostnaderna å förläggningssorten, funne ämbetsverket det vara befogat att, vid den ifrågasatta utbyggnaden av löneplanen, alltså efter 96 månaders tjänstetid, de kontanta förmånerna för flaggkorpralerna till beloppet bestämdes olika för de skilda ortsgrupper, som kunde komma i fråga.

Med utgångspunkt härifrån anslöte sig marinförvaltningen beträffande beloppen av ytterligare löneförhöjningar för flaggkorpraler till chefens för marininstaben förslag, som innebure ytterligare fyra löneförhöjningar efter tre-årsintervaller å, i ordning, 120, 180, 180 och 180 kronor, varigenom den kontanta lönen skulle å D-ort utgå med respektive 2,112, 2,292, 2,472, och 2,652 kronor. Å övriga orter borde lönen rättas efter för dyrortsgruppering i allmänhet gällande grunder. Inom ämbetsverket verkställda undersökningar hade nämligen visat, att om man toge i betraktande å ena sidan underofficers av 2:a graden lön jämte dyrtidstillägg enligt gällande grunder, å andra sidan såväl lön och därå utgående dyrtidstillägg för flaggkorpral som hyresbidrag och värdet av till honom utgående naturaförmåner, så komme med nämnda förslag att bestå en tillräcklig avlöningsskillnad mellan dessa beställningshavare, om de hade lika sammanlagd tjänstetid från första anställning. Eller, uttryckt i siffror, en flaggkorpral med den första av de nya löneförhöjningarna intjänad skulle åtnjuta löneförmåner till värde enligt ovan angivna grunder av cirka 3,015 kronor och skulle vid befordran till underofficer av 2:a graden kunna tänkas bliva inplacerad lägst i 4. löneklassen upptagande å D-ort, dyrtidstillägg inräknat, 3,377 kronor, men mera antagligt i 5. löneklassen med 3,702 kronor i lön och dyrtidstillägg; om flaggkorpral tillträtt andra löneförhöjningen bleve motsvarande avlöningssiffror 3,217 för flaggkorpral och 3,702 respektive 4,063 för underofficer av 2:a graden o. s. v. Man behövde således ej befara, att befordran skulle medföra minskning i avlöningförmånerna. Det hade härvid förutsatts, att man kunde bortse från inverkan av avdragen för pensionsavgifter.

För orter inom övriga ortsgrupper borde flaggkorpralslönen från och med den första av de föreslagna ytterligare löneförhöjningarna sättas i den relation till lönen å D-ort, som följde av dyrortsskalan. Härvid komme då, vilket även verkställd undersökning bestyrkt, den ungefärliga proportionen gentemot lönen för en underofficer av 2:a graden icke att förskjutas.

Under den närmaste tiden hade man att räkna med att det fortfarande komme att finnas underofficerare av 3:e graden. Marinförvaltningen hade

konstaterat, att de föreslagna avlöningsförmånerna för flaggkorpral komme att till värdet ligga något under jämväl vad som skulle utgå till jämförlig sådan underofficer.

De sålunda förordade löneförhöjningarna för flaggkorpraler ansåge marinförvaltningen böra efter 96 månaders anställningstid tillkomma jämväl högbåtsmän. Vad därefter beträffade beloppet av den löneförhöjning, som synes böra tillkomma högbåtsman efter ytterligare 9 år, ansåge marinförvaltningen, att detta för ernående av en lämplig relation mellan lönerna för högbåtsman och flaggkorpral icke borde sättas högre än 96 kronor.

För egen del får lönenämnden i förevarande fråga anföra följande.

Vad först *arméns* manskap angår, torde antalet löneförhöjningar för furirer av 1. klassen i nu gällande manskapsavlöningsreglemente hava bestämts med utgångspunkt från att befordran till sergeant i regel kunde påräknas efter nio à tio års tjänst. I verkligheten lär emellertid, enligt vad av de i ärendet inkomna yttrandena synes framgå, under den tid, nämnda reglemente varit i tillämpning, dylik befordran i allmänhet icke kunnat vinnas förrän efter minst 12 års tjänst. Då underofficersgraderna genom 1925 års härordning undergått en icke obetydligt starkare beskärning än antalet furirer av 1. klassen, torde man på goda grunder kunna antaga, att en ytterligare förskjutning i fråga om tidpunkten för underofficersbefordran efter nämnda härordnings genomförande kommer att äga rum. Med hänsyn till anförda förhållanden och då det givetvis för en god rekrytering av underofficersgraderna är av den allra största betydelse att äga tillgång till för underofficersbefordran lämpliga furirer, anser lönenämnden det icke rådligt att alldeles avvisa det från personalhåll väckta och av åtskilliga av *arméns* myndigheter understödda kravet på ytterligare löneförbättring för äldre furirer. Efter överbägande av vad i ärendet förekommit har nämnden emellertid kommit till den uppfattningen, att man nu bör inskränka sig till införande av ytterligare en löneförhöjning utöver de hittills medgivna.

I betraktande av syftet med denna löneförhöjning synes densamma i första hand böra tillkomma sådana furirer av 1. klassen, som avlagt underofficersexamen och alltså kunna ifrågakomma till underofficersbefordran. Ur rekryteringssynpunkt torde det emellertid vara nödvändigt att medgiva enahanda förmån åt musikfurirer av 1. klassen och med furirer av 1. klassen likställda hantverksbeställningsmän, för vilkas vidarebefordran icke kräves avlagd underofficersexamen. Vad åter angår sjukvårdsbeställningsmän, torde, enär för sådana beställningsmäns befordran till underofficers grad fordras avlagd underofficersexamen, böra för rätt till den ifrågasatta nya löneförhöjningen uppställas såsom villkor, att vederbörande avlagt dylik examen.

Den av lönenämnden sålunda förordade nya löneförhöjningen torde, i enlighet med vad från personalhåll föreslagits, böra utgå med 120 kronor och inträda efter en tjänstetid av 120 månader.

Begränsar man löneförhöjningen för 1. klass-furirerna till vad lönenämnden nu föreslagit, lär densamma icke kunna anses medföra någon nämnvärd försämring av den redan nu i vissa fall mindre tillfredsställande proportionen mellan ifrågavarande beställningshavares och sergeanternas avlöningsförmåner.

Med avseende å de skäl, som föranlett lönenämnden att endast i nu angivna begränsade omfattning tillstyrka medgivande av en ytterligare löneförhöjning åt furirer av 1. klassen (likställda), finner sig nämnden icke kunna förorda någon åtgärd i anledning av de i ärendet framställda förslagen om införande av ytterligare löneförhöjningar jämväl åt furirer av 2. klassen.

Vidkommande därefter *marinens* manskap, må till en början erinras om, att det var försvarsrevisionen, som väckte förslag om inrättande av flagg-

korpralsgraden liksom av beställningar för långtjänstkorpraler eller, såsom benämningen nu är, högbåtsmän. Revisionen, som därvid utgick från att flaggkorprals befordran till underofficer av 2. graden icke komme att äga rum senare än vid 32 års ålder och att långtjänstkorpralerna skulle äga kvarstanna i tjänst intill fyllda 55 år, förutsatte, att flaggkorpral skulle tillträda sin sista löneförhöjning efter en tjänstetid av 96 månader samt att långtjänstkorpralerna skulle erhålla två löneförhöjningar mera än övriga korpraler. Riksdagen anslöt sig i beslutet om försvarsväsendets nyordnande till försvarsrevisionens förslag i fråga om antalet löneförhöjningar för flaggkorpraler, men begränsade löneförhöjningarna för högbåtsmän till en utöver de för övriga korpraler medgivna, vilken sistnämnda löneförhöjning bestämdes skola utgå 36 månader efter det vederbörande tillträtt den sista för korpraler medgivna löneförhöjningen. Genom den sålunda träffade anordningen skulle högbåtsman uppnå en högsta lön motsvarande flaggkorprals lön i näst högsta löneklassen.

Till stöd för de i förevarande ärende framställda förslagen om beredande av ytterligare löneförhöjningar åt flaggkorpraler och högbåtsmän har nu åberopats, dels att flaggkorprals befordran till underofficer av 2. graden kommer att äga rum vid avsevärt senare tidpunkt än försvarsrevisionen beräknat, dels ock att såväl flaggkorpraler som högbåtsmän äro avsedda att bibehållas i tjänst intill uppnådd pensionsålder.

I förra hänseendet synes den i ärendet förebragta utredningen giva vid handen, att underofficersbefordran i allmänhet icke torde kunna paräknas förrän tidigast vid 35 års ålder. I senare hänseendet torde redan genom omförmälda riksdagsbeslut få anses fastslaget, att högbåtsmännen skola äga kvarstå i tjänst intill fyllda 55 år och därefter pensioneras; däremot är tiden för flaggkorpralers kvarstannande i tjänst beroende av de bestämmelser, som må bliva meddelade i fråga om deras pensionsålder.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden anser lönenämnden för sin del befogat att i viss mån tillmötesgå de i ärendet framförda kraven på ytterligare löneförhöjningar för ifrågavarande personal.

Härvid synes emellertid, beträffande först flaggkorpralerna, vad i ärendet förekommit icke vara av beskaffenhet att för närvarande böra föranleda införande av mer än en ny löneförhöjning för dem. En viss osäkerhet måste nämligen ännu anses råda med avseende å organisationens verkningar i fråga om dessa nyinrättade befattningar. Den nu ifrågasatta löneförhöjningen torde böra fastställas till samma belopp, 120 kronor, som av nämnden föreslagits beträffande den nya löneförhöjningen till arméns furirer, och tillkomma vederbörande efter 132 månaders tjänstetid.

Vidkommande åter högbåtsmännen synes det med hänsyn till dessas särställning i organisationen skäligt och utan någon nämnvärd rubbning av den nuvarande relationen mellan högbåtsmäns och flaggkorpralers slutlöner möjligt att utöka de nu utgående löneförhöjningarnas antal med ytterligare två, vardera om 96 kronor, att åtnjutas efter 168, respektive 204 månaders tjänstetid.

Av vad lönenämnden sålunda anført och föreslagit följer givetvis, att nämnden funnit sig icke böra gå in för några i enlighet med marinförvaltningens förslag efter olika dyrorter graderade löneförhöjningar. Frågan om en ortsdifferentiering, helt eller delvis, av flaggkorprals- och högbåtsmäns löner — en differentiering som givetvis förutsätter en begränsning av de vederbörande nu tillkommande naturaförmånerna — torde emellertid, liksom spörsmålet om beredande åt ifrågavarande personal av ytterligare löneförhöjningar utöver de av lönenämnden nu föreslagna, änyo kunna göras till föremål

för övervägande vid den revision av de fasta lönerna, som i samband med dyrtidstilläggens avskaffande måste äga rum.

Vad därefter *flygvapnets* fast anställda manskap angår, har lönenämnden i sin förenämnda skrivelse till flygstyrelsen den 21 mars 1927 anhållit om yttrande, huruvida med hänsyn till vunnen erfarenhet behov kunde anses föreligga av en särskild löneplan för nämnda manskap eller vilka särskilda bestämmelser för annat fall borde i avlöningsreglementet meddelas beträffande manskap, som från marinen övergår till flygvapnet.

Flygstyrelsen har i anledning härav uti sin skrivelse den 19 april 1927 anfört följande.

Frågan om behovet av en särskild löneplan för flygvapnets manskap sammanhänge omedelbart med frågan, huruvida nu gällande utbildningsbestämmelser med hänsyn jämväl till därav beroende beföringsmöjligheter för flygvapnets manskap låte anpassa sig efter någon av nu gällande löneplaner för manskap vid armén och marinen. Utbildningsbestämmelserna för flygvapnets manskap beträffande kompetens för befördran vore uppgjorda i huvudsaklig överensstämmelse med för arméns manskap gällande. Dessa vore för flygvapnets vidkommande fastställda att på försök lända till efterrättelse under utbildningsåret 1 november 1926—31 oktober 1927. Huruvida några förändringar i desamma bleve erforderliga, kunde icke avgöras förrän efter utgången av nämnda utbildningsår. I fråga om manskapets tjänstegrader vore flygvapnet likställt med armén. Därest utbildningsbestämmelserna vid ett framtida fastställande icke komme att undergå sådana förändringar, som i väsentlig grad kunde inverka på tiden för manskapets uppflytning i löneklass eller lönegrad, skulle således intet hinder möta att tillämpa arméns löneplan jämväl vid flygvapnet. Ett definitivt ståndpunkts-tagande vore, med hänsyn till att utbildningsbestämmelserna ännu icke slutgiltigt fastställts, för närvarande icke möjligt. Därest emellertid löneplanen för arméns manskap skulle komma att fastställas jämväl för flygvapnets manskap, syntes det bliva nödvändigt att, i likhet med vad i detta avseende föreskrivits genom kungl. brevet den 29 juni 1926, i manskapsavlöningsreglementet införa bestämmelse, att beställningshavare vid marinen, som överfördes till flygvapnet och som vid marinen åtnjutit högre lön än som följde med beställningen vid flygvapnet, finge under den tid, han vid marinen skulle hava åtnjutit denna högre lön, åtnjuta fyllnad till det högre lönebeloppet.

Utav en sedermera från flygstyrelsen infordrad promemoria framgår, att de under utbildningsåret 1 november 1926—31 oktober 1927 tillämpade utbildningsföreskrifterna fastställts att försöksvis lända till efterrättelse jämväl under innevarande utbildningsår. Nämnda promemoria synes vidare giva vid handen, att anledning saknas till antagande, att berörda föreskrifter vid det slutliga ordnandet av manskapsutbildningen vid flygvapnet komma att underkastas sådana förändringar, som skulle kunna utgöra hinder för ett fortsatt inordnande av flygvapnets manskap under löneplanen för arméns manskap.

Med hänsyn till vad sålunda i denna del av ärendet förekommit anser sig lönenämnden böra föreslå, att den i nu gällande avlöningsreglemente införda löneplanen för manskap vid armén fortfarande skall tillämpas jämväl i fråga om flygvapnets manskap.

Då det emellertid torde vara avsett, att manskapsbeställningarna vid flygvapnet i viss utsträckning även för framtiden skola rekryteras från marinen, erfordras på grund av den olika byggnaden av nämnda löneplan och löneplanen för marinens manskap en kompletterande föreskrift i den riktning, förenämnda kungl. brev den 29 juni 1926 innehåller. Denna föreskrift

synes nämnden böra innehålla, att, därest en marinen tillhörande beställningshavare före utgången av den tid, hans anställning vid marinen avser, överföres till flygvapnet och därvid enligt den för manskap vid detta vapen gällande löneplan skulle erhålla lägre lön än den, han närmast före överföringen innehade, han skall äga uppbära sistnämnda högre lön, intill dess han på grund av löneförhöjning erhåller högre lönebelopp, dock högst för den tid, som vid överföringen återstod av den för honom gällande anställningstiden vid marinen.

De förslag, lönenämnden beträffande förevarande paragraf framställt, föranleda:

- 1) ändrad benämning av den nuvarande löneplanen för arméns manskap;
- 2) införande av två nya anmärkningar vid ifrågavarande löneplan, den ena avseende den nya löneförhöjningen för vissa furirer av 1. klass (likställda), och den andra upptagande nyss angiven föreskrift i fråga om manskap, som från marinen överföres till flygvapnet;
- 3) sådan ändring av löneplanen för marinens manskap, att densamma kommer att upptaga den för flaggkorpraler förordade nya löneförhöjningen;
- 4) ändring av den vid sistnämnda löneplan fogade anmärkningen angående löneförhöjning åt högbåtsmän.

Härförutom torde, på sätt lönenämnden i sin skrivelse den 22 oktober 1926 framhöll, den nuvarande anmärkningen vid löneplanen för arméns manskap böra kompletteras med en bestämmelse om musikfurirs av 1. klassen likställande i avlöningss hänseende med furir av 1. klassen.

3 § innehåller bestämmelser i avseende å tillgodoräknande av tjänstetid samt tillträdande av löneförhöjning.

3 §.

Vad angår tillgodoräknande av tjänstetid, får lönenämnden erinra därom, att 1918 års avlöningssakkunnigas förslag till manskapsavlöningsreglemente och Kungl. Maj:ts därpå grundade proposition i ämnet upptog en föreskrift av innehåll, att beställningshavare, som före tillträdamdet av fast anställning tjänstgjort såsom värnpliktig, skulle äga att efter vederbörande regements- (kår-)chefes prövning såsom tjänstetid helt eller delvis tillgodoräkna sig den tid, varunder han undergått utbildning såsom värnpliktig. Riksdagen lät emellertid med hänsyn till de konsekvenser, stadgandet syntes kunna medföra, detsamma utgå.

Från olika håll har nu yrkande framställts om införande av en dylik bestämmelse i reglementet. Förutom andra myndigheter hava ock såväl chefen för generalstaben som arméförvaltningen uttalat sig härför.

Arméförvaltningen har i denna del anfört, att ehuru ämbetsverket ingalunda förbisåge vikten och betydelsen av de skäl, som föranlett riksdagens ovanberörda beslut, arméförvaltningen vore angelägen framhålla, att avsaknaden av en bestämmelse av angivna innehåll, enligt vad erfarenheten givit vid handen, föranlett ojämnheter i tillämpningen samt visat sig försvåra rekryteringen.

Av två personer, vilka samtidigt börjat sin militära tjänstgöring, den ene såsom fast anställd den andre såsom värnpliktig, finge den senare, därest han under pågående värnpliktstjänstgöring eller efter densammans slut toge fast anställning, icke tillgodoräkna sig värnpliktstiden och komme därigenom i sämre ställning i lönehänseende än den förre, oaktat att de i militärt avseende vore fullt jämställda.

Då härtill komme att den fast anställde på grund av bestämmelserna i värnpliktslagen finge såsom fullgjord värnpliktstjänstgöring tillgodoräkna sig tiden för sin anställning, föranledde bestämmelserna i sin nuvarande lydelse ett direkt undervärderande av värnpliktstjänstgöringen och ett försvårande av rekryteringen av det fast anställda manskapet ur de värnpliktigas led.

ett resultat, som vore så mycket mera beklagligt, som en dylik rekrytering ur olika synpunkter syntes synnerligen önskvärd. För den enskilde måste det också framstå såsom obilligt, att under lika förhållanden fullgjord tjänstgöring finge i ena fallet tillgodoräknas för erhållande av löneförhöjning, i det andra icke.

Såsom lönenämnden i meromnämnda skrivelse den 22 oktober 1926 anförde, hava de skäl, som nu och tidigare åberopats till stöd för införande av en bestämmelse om värnpliktstjänstgöringens tillgodoräknande såsom tjänstetid, syntes nämnden bärande, och har nämnden funnit några allvarligare konsekvenser knappast behöva befaras av en dylik åtgärd. I enlighet härmed föreslår nämnden nu, att 2 mom. av förevarande paragraf kompletteras med en föreskrift av angivna innehåll.

De i 3 § 3 mom. av nu gällande manskapsavlöningsreglemente meddelade bestämmelserna angående tillgodoräknande av föregående tjänstetid böra undergå av flygvapnets inrättande och reglementets utsträckning till dess manskap betingad komplettering. I samband härmed synas bestämmelserna i fråga böra erhålla en förenklad avfattning.

I 3 § 5 mom., första stycket, av nu gällande manskapsavlöningsreglemente stadgas, att såsom tjänstetid må för kontraktsanställd beställningshavare icke beräknas tid, som infallit före den 1 november det år, under vilket han uppnår 18 år.

Beträffande detta stadgande framhöll lönenämnden uti sin oftanämnda skrivelse den 22 oktober 1926, att från åtskilliga håll ifrågasatts sådan ändring av stadgandet, att tjänstetid skulle få beräknas redan från och med den 1 november det år, vederbörande uppnådde 17 års ålder. Som skäl härför hade bland annat anförts, att enligt den nya försvarsorganisationen räknats med att fast anställning vid armén skulle kunna vinnas redan det år, vederbörande uppnådde nämnda ålder. Hittills hade emellertid icke någon generell sänkning av antagningsåldern ägt rum. Endast den förändringen hade härutinnan vidtagits, att beträffande armén införts en bestämmelse, som under vissa förutsättningar medgäve anställning av ynglingar, som under antagningsåret uppnådde 17 års ålder. En liknande undantagsbestämmelse hade emellertid sedan länge varit gällande vid marinen. Såväl före som efter manskapsavlöningsreglementets ikraftträdande hade för övrigt anställning av manskap i nämnda ålder förekommit i stor utsträckning vid armén. Och i fråga om arméns musikmanskap vore sedan gammalt medgiven en antagningsålder av 16 år. Med avseende å flygvapnet gällde enligt kungörelsen den 11 juni 1926 angående inträde vid, befordran inom och avgång från flygvapnet, att såsom villkor för att kunna antagas såsom manskap fordrades att vid den tidpunkt, från och med vilken anställningstiden räknades, hava fyllt 18 år. Även om det skäl, som åberopats för en ändring av stadgandet i 3 § 5 mom., vid angivna förhållanden icke kunde anses tvingande, syntes likväl nämnden den omständigheten, att antagning av manskap i 17-årsåldern vid försvarsväsendet överhuvud vore medgiven och förekomme i betydande utsträckning, starkt tala för ett biträdande av ifrågavarande ändringsyrkande.

I anslutning till vad lönenämnden sålunda anført, finner nämnden sig nu böra föreslå, att åt stadgandet i fråga gives det förändrade innehåll, att såsom tjänstetid för kontraktsanställd beställningshavare icke må beräknas tid, som infallit före den 1 november det år, under vilket han uppnår 17 år.

Med avseende å förevarande mom. får lönenämnden vidare erinra därom, att musikmanskap vid infanteriet med tjänstgöring under allenast en viss del av året icke ingår i den nya härorganisationen. På grund härav torde den i 5 § 3 mom. av nu gällande manskapsavlöningsreglemente förefintliga

bestämmelsen angående skyldighet för ifrågavarande beställningshavare att under i samma mom. angiven tid avstå viss del av sin lön icke böra inflyta i det nya manskapsavlöningsreglementet. För att emellertid dylik beställningshavare, som alltjämt kvarstår i tjänst, icke må komma i sämre ställning med avseende å löneuppflyttning än den, som hittills varit honom tillförsäkrad, böra de i 3 § 5 mom., andra stycket, av gällande manskapsavlöningsreglemente förekommande orden »och ej heller tid, som avses i 5 § 3 mom.» nu utbytas mot orden »och ej heller tid, under vilken han såsom tillhörande musikpersonalen vid infanteriet enligt äldre föreskrifter icke varit inkallad till tjänstgöring».

I fråga om 3 § 7 mom. av nu gällande manskapsavlöningsreglemente anmälde lönenämnden uti sin merberörda skrivelse den 22 oktober 1926, att, enligt vad som framginge av en till nämnden överlämnad framställning från chefen för Bodens artilleriregemente, behov yppat sig av ett tillägg till nämnda moment, som i fråga om menigs rätt till löneförhöjning likställde uttagning till motorfordonsförare med uttagning till remontryttare.

Utän att närmare ingå på denna framställning, över vilken icke några andra arméns myndigheter än kommandanten i Boden avgivit yttrande, finner sig lönenämnden i anledning av densamma böra föreslå en sådan komplettering av bestämmelserna i förevarande mom., att däri inrymmas befogenhet för Kungl. Maj:t att avgöra frågor av den art, framställningen avser.

Detta mom. bör vidare kompletteras med bestämmelser angående villkoren för menigs vid flygvapnet rätt att tillträda löneförhöjning. I enlighet med flygstyrelsens förslag synas dessa bestämmelser böra avfattas i överensstämmelse med motsvarande föreskrifter för meniga vid infanteriet och trängen.

I 4 § 1 mom. torde i anledning av flygvapnets tillkomst orden »arméförvaltningens civila departement resp. marinförvaltningen» böra utbytas mot orden »vederbörlig central förvaltningsmyndighet».

Enligt 6 § i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — vilken förordning från och med den 1 januari 1928 träder i stället för 1909 års förordning i ämnet — erhåller fast anställt manskap icke någon ersättning enligt förordningen, så länge anställningen varar. I anledning härav synes senare delen av 4 § 2 mom. i nu gällande manskapsavlöningsreglemente, från och med orden »i den mån», nu böra uteslutas. Även i övrigt synes den nya militärsättningsförordningen böra föranleda jämkning av sagda moments avfattning.

4 § 3 mom. i nyssnämnda avlöningsreglemente innehåller bestämmelse om rätt för beställningshavare, som till förekommande av smittofara förbudits att tjänstgöra, att uppbära oavkortad lön under hela den tid, förbudet varar. Till stöd för införandet av denna bestämmelse åberopade 1918 års avlöningssakkunniga, att motsvarande förmån vore tillförsäkrad kommunikationsverkens personal.

Nu mera har emellertid kommunikationsverkens personal underkastats enahanda begränsning i fråga om tiden för berörda förmåns åtnjutande, som för officerare och underofficerare m. fl. finnes stadgad i 14 § 3 mom. av det nya officersavlöningsreglementet. Med hänsyn härtill synes en liknande inskränkning i tiden för nämnda förmåns utgående nu böra stadgas för manskapets vidkommande.

I 1 mom. av denna paragraf erfordras endast en obetydlig formell ändring.

2 mom. har befunnits böra kompletteras med föreskrift därom, att i fråga om rätt för beställningshavare vid flottan, som erhållit tjänstledighet för

4 §.

5 §.

genomgående av sjökaptensklass vid navigationsskola, att bibehålla lön, skola gälla de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Stadgandet i 3 mom. av förevarande paragraf i nu gällande manskapsavlöningsreglemente torde av skäl, som nämnden förut i samband med behandlingen av 3 § 5 mom. anfört, icke böra upptagas i det nya reglementet.

6 §. Denna paragraf synes, bortsett från en mindre ändring av formell natur i 2 mom., kunna bibehållas vid sin nuvarande lydelse.

7 §. Uti denna paragraf, som erhållit sin nuvarande lydelse genom kungörelsen den 9 juni 1922 (nr 333), synes ändring icke erforderlig i vidare mån, än som föranledes av flygvapnets tillkomst.

8 §. I vad denna paragraf i nu gällande manskapsavlöningsreglemente innehåller ifrågasättes icke någon ändring.

Uti sin merberörda skrivelse den 22 oktober 1926 meddelade emellertid lönenämnden, att från personalhåll påyrkats införande av ett stadgande angående rätt för gift underbefäl att mot ersättning, beräknad efter statsverkets självkostnadspris, från kronans vederbörande matinrättningar, förråd och dylika anstalter utbekomma tillagad portion för sig själv eller proviantartiklar för sig och sin familj ävensom för sin bostad erforderligt bränsle, samt att nämnden funnit detta yrkande vara av beskaffenhet att kunna av nämnden biträdas. I anslutning härtill anser sig nämnden nu böra föreslå, att ett dylikt stadgande införes i förevarande paragraf, varvid den hittillsvarande bestämmelsen bör upptagas såsom ett första och det nya stadgandet såsom ett andra mom. I fråga om de förmåner, som sålunda av nämnden ansetts böra ytterligare medgivas, torde stadgandet böra avfattas i närmast möjliga överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i officersavlöningsreglementet. Vad angår frågan, vilket underbefäl som bör äga komma i åtnjutande av sagda förmåner, vill nämnden förordna, att härtill endast må ifrågakomma sådant underbefäl, som, enligt vad nämnden i det följande kommer att föreslå, erhåller rätt till i 11 § omförmält hyresbidrag.

9 §. Beträffande denna paragraf erfordras endast en mindre komplettering med hänsyn till flygvapnets inrättande.

10 §. Från personalhåll har framställts yrkande därom, att arméns och flygvapnets korpraler måtte medgivas enahanda rätt till ersättning för flyttningskostnad, som för närvarande tillkommer furirer.

Tillräckliga skäl för en dylik ändring av den nuvarande bestämmelsen i ämnet synas emellertid nämnden icke föreligga. Förevarande paragraf torde därför endast böra underkastas vissa av den nya försvarsorganisationen betingade formella ändringar.

11 §. Uti sin förut omförmälda skrivelse den 22 oktober 1926 anmälde lönenämnden, att i 11 § av nu gällande manskapsavlöningsreglemente från olika håll föreslagits ändring i syfte att vidga rätten till hyresbidrag och höja bidragets belopp. Härutinnan anförde lönenämnden följande.

Uti förstnämnda hänseende hade det förefallit lönenämnden, att, i betraktande därav att anställning som manskap för framtiden torde komma att i stor utsträckning äga rum redan vid 17-årsåldern, skäl icke föreläge för ändring i vidare mån än att — såvitt övriga förutsättningar därför vore för handen — jämväl korpraler vid armén medgaves rätt till hyresbidrag.

Vad bidragsbeloppen beträffade, hade förslag framställts om deras gradering efter ortsgrupper, därvid bidraget skulle utgå å A-ort med nuvarande lägsta belopp, 210 kronor, å B-ort med 240 kronor, å C-ort med 270 kronor, å D-ort med 300 kronor, å E-ort med 330 kronor, å F-ort med 360 kronor och å G-ort med 390 kronor.

En revision av gällande bestämmelser i fråga om bidragsbeloppens storlek

å olika orter syntes lönenämnden motiverad redan av det förhållandet, att, enligt vad nämnden under hand inhämtat från socialstyrelsen, hyresindex från våren 1921 undergått en stegring med ungefär 21 %.

En annan fråga vore, efter vilka grunder en dylik revision borde vidtagas. Som redan nämnts, hade förslag väckts om bidragens gradering efter ortsgupper. För att kunna bedöma detta förslag hade nämnden från socialstyrelsen införskaffat en tabell, av vilken framginge, att medelhyresindex vore högre för B-ort än för A-ort, för D-ort än för C-ort o. s. v. Men tabellen visade också, att hyresindex betydligt växlade beträffande olika förläggningsorter inom en och samma ortsgrupp, samt att inom varje ortsgrupp förekomme någon förläggningssort med högre hyresindex än en eller ett par förläggningssorter tillhörande närmast dyrare ortsgrupp.

Aven om visst fog förefunnes att vid fastställande av hyresbidragen icke alldeles bortse från den allmänna levnadskostnadsnivån, syntes likväl vid senast anförda förhållande förenämnda ortsgrupering icke utan vidare kunna läggas till grund för en reglering av bidragsbeloppen. En med hänsyn till såväl hyres- som den allmänna levnadskostnadsnivån mera tillfredsställande avvägning av hyresbidragen å olika orter syntes emellertid nämnden kunna ernås genom att fastställa olika bidragsbelopp, allt efter som förläggningssorten tillhörde a) ortsgrupp G, b) endera av ortsgrupperna F, E eller D samt c) någon av övriga ortsgrupeer. Ur rent praktisk synpunkt ställde sig givetvis en sådan anordning lika med en fullständig tillämpning av den på den allmänna levnadskostnadsnivån grundade ortsindelningen.

Den av nämnden sålunda anvisade utvägen förutsatte fastställande av tre olika bidragsbelopp. Därest av de nu gällande två beloppen det lägre tillämpades för A-, B- och C-orter samt det högre för G-ort, skulle enligt nämndens mening ett bidrag om 240 kronor kunna anses skäligt för D-, E- och F-orter. Emellertid syntes den sedan våren 1921 skedda, till ungefär 21 % uppgående hyresstegringen böra föranleda en motsvarande höjning av hyresbidragens belopp. På grund härav och då ifrågavarande bidrag utbetalades månadsvis samt beloppen därför borde vara jämnt delbara med 12, ansåge nämnden desamma skäligen böra bestämmas till 252 kronor å förläggningssort, tillhörande endera av ortsgrupperna A, B och C, 288 kronor å förläggningssort, tillhörande endera av ortsgrupperna D, E och F, samt 324 kronor för förläggningssort, tillhörande ortsgruppen G.

Vid det förnyade övervägande, lönenämnden nu ägnat berörda spörsmål, har nämnden ej funnit anledning frågå sin sålunda uttalade mening i fråga om utvidgande av rätten till hyresbidrag och ändrade normer för bidragsbeloppens bestämmande. I enlighet med av marinförvaltningen framställt förslag synes emellertid jämväl till 1. klass kustartillerist uppflyttad menig böra, såvitt övriga förutsättningar därför äro för handen, komma i åtnjutande av dylikt bidrag. Självfallet bör motsvarande förmån tillkomma, förutom furir vid flygvapnet, jämväl korpral därstädes samt flaggkorpral och högbåtsman vid marinen. I överensstämmelse med vad sålunda anförts synas bestämmelserna i förevarande paragraf böra avfattas.

I denna paragraf bör hänvisningen till militärsättningsförordningen 12 § ändras att avse den i det föregående omförmälda nya författningen i ämnet. I övrigt synes paragrafen böra bibehållas vid sin nuvarande lydelse.

I 13 § meddelas bestämmelser rörande, bland annat, åtnjutande och utbetalande av lön. 13 §.

Arméförvaltningen har framställt yrkande, att bestämmelserna i nu gällande manskapsavlöningsreglemente, i vad de avse tiden för avlöningens åtnjutande, måtte förtydligas. I sådant syfte har ämbetsverket föreslagit följande avfattning av 13 § i denna del. »Lön utgår från och med den dag, beställ-

ningen tillträdes, till och med den dag, beställningshavare avgår på grund av avsked, entledigande eller dödsfall. Tillträde av beställning anses, därest annorlunda icke vid beställningshavares utnämning (antagning) bestämmes, ske dagen efter den, då utnämningen (antagningen) ägt rum.»

Med anledning härav får lönenämnden erinra därom, att nämnden i sin skrivelse den 20 oktober 1926 med förslag till nytt officersavlöningsreglemente i fråga om tiden för löns utgående framhöll, att man enligt nämndens mening borde utgå från att tillträde av tjänst icke kunde äga rum förrän dagen efter den, då utnämningen skett. Mot meddelande av en från denna utgångspunkt avfattad föreskrift hade nämnden icke något att erinra, men ansåge nämnden densamma vara av natur att kunna ingå i tilläggsbestämmelserna till avlöningsreglementena. Vad nämnden sålunda i angivna sammanhang anförde, vilket av statsmakterna lämnades utan erinran, äger givetvis giltighet även i fråga om manskapslönerna.

I avseende å löneutbetalningen har från några av arméns militära myndigheter, liksom ock i en av O. Westergren i Tyringe till nämnden ingiven skrivelse, framställts yrkande om sådan ändring i nu gällande bestämmelser, att manskapets löner skulle — på sätt före tillkomsten av nu gällande avlöningsreglemente var fallet — utbetalas i poster vid tre olika tillfällen i varje månad.

Detta ändringsyrkande har icke biträtts av arméförvaltningen, lika litet som av de i ärendet hörda personalrepresentanterna. De sistnämnda hava inför nämnden meddelat, att genom försvarsväsendets underbefälsförbund gjorts förfrågningar hos underbefälskårerna vid försvarsväsendets samtliga truppförband och stationer, huruvida skäl kunde finnas föreligga för åvägabringande av ändring av nu gällande bestämmelser i fråga om lönens utbetalande, samt att med anledning härav till underbefälsförbundet ingått yttranden från 30 underbefälskårer, av vilka 24 ansett att ändring i förevarande avseende icke vore erforderlig, 5 framställt yrkanden om vissa ändringar i fråga om lönens utbetalande till det yngre manskapet samt endast en uttalat sig för en generell föreskrift om lönens utbetalande vid tre olika tillfällen i månaden.

Med hänsyn till vad sålunda och i övrigt i denna del av ärendet förekommit har lönenämnden för sin del funnit sig icke böra förorda någon ändring i den genom nu gällande manskapsavlöningsreglemente införda utbetalningsordningen.

14 §. I denna paragraf hava myndigheterna icke ifrågasatt någon ändring. Ej heller lönenämnden har funnit skäl därtill föreligga.

15 §. 15 § i nu gällande manskapsavlöningsreglemente innehåller stadgande därom, att avlöning till skeppsgossar bestämmes i vederbörlig stat, samt att beträffande avlöningens åtnjutande och utbetalning skola gälla de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Lönenämnden är av den uppfattningen, att detta stadgande icke behöver inflyta i det nya reglementet, varför detsamma här torde böra uteslutas.

I följd härav torde under 15 § i det nya reglementet böra, med erforderliga formella jämkningar, upptagas de bestämmelser, som för närvarande återfinnas i 16 § av avlöningsreglementet.

Tkrafträdande
och övergångs-
anordningar.

Det nya avlöningsreglementet synes lämpligen böra träda i kraft den 1 juli 1928.

Reglementet torde böra tillämpas på allt manskap, som då innehar eller därefter vinner fast anställning vid försvarsväsendet. Dock lärers manskap, som vid nämnda tidpunkt uppbär lön enligt äldre löneplan än den senast fastställda, böra i hittills medgiven omfattning fortfarande bibehållas vid sin rätt därtill. För detta ändamål erfordras alltså en särskild övergångsbestäm-

melse. En sådan torde ock vara behöfelig för att säkerställa korpral vid marinen, som vid befordran till flaggkorpral åtnjuter lön enligt före den 1 juli 1922 gällande löneplan, mot löneminskning vid dylik befordran.

Beträffande i tjänst kvarstående indelt manskap vid armén synes vad i övergångsbestämmelserna till nu gällande manskapsavlöningsreglemente finnes stadgat fortfarande böra lända till efter rättelse.

I det lönenämnden härmed överlämnar ett i enlighet med vad ovan anförts upprättat förslag till avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet, får nämnden meddela att — utöver ovan å skilda ställen närmare omförmälda ändringsyrkanden — i ärendet framställts önskemål om en del andra jämkningar i nu gällande manskapsavlöningsreglemente, vilka önskemål nämnden emellertid för sin del ansett icke vara av beskaffenhet att böra tillmötesgå.

I handläggningen av detta ärende hava deltagit, förutom undertecknad, ordförande, ledamöterna Afzelius, Jansson, P. Nilsson, Giron, Nyquist och J. Nilson, varjämte suppleanterna Söderbom och Sandström närvarit vid den slutliga justeringen av nämndens utlåtande i ärendet.

Särskild mening har därvid tillkännagivits av herr Giron enligt bilagda yttrande.

Samtliga till ärendet hörande handlingar överlämnas härjämte.

Stockholm den 29 november 1927.

Underdånigst

Karl Levinson.

Yngvar Månsson.

Särskilt yttrande.

I den av Försvarsväsendets underbefälsförbund gjorda framställningen, vilken jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 augusti 1927 tillställts lönenämnden, upptogs följande utökning av löneklasserna för manskap, nämligen två för furir av 1. klassen, en för furir av 2. klassen, fyra för flaggkorpral samt fem för högbåtsman. Vid behandlingen av denna framställning har lönenämnden stannat vid att föreslå en löneförhöjning av 120 kronor för furir av 1. klassen, som avlagt underofficersexamen, att tillträdas efter 120 månaders tjänstetid, en löneförhöjning för flaggkorpral à 120 kronor efter 132 månader samt, med bibehållande av det redan nu medgivna lönetillägget à 96 kronor efter 132 månader, för högbåtsmän ytterligare tvenne löneförhöjningar à 96 kronor efter resp. 168 och 204 månaders tjänstetid.

Enligt undertecknads mening bör för flaggkorpral införas ännu en löneförhöjning, nämligen efter 168 månader, d. v. s. efter ytterligare 3 års tjänst, och bör denna förhöjning sättas till 180 kronor, varigenom flaggkorpral efter en tjänstetid av 14 år skulle komma upp till en slutlön av 2,292 kronor. Hans årskamrater vid armén äro vid denna tid i allmänhet befordrade till sergeanter med omkring 3,000 kronor i avlöning. Denna föreslagna löneökning måste anses väl motiverad med hänsyn till den avsevärda höjning av levnads- och tjänsteåldern vid befordran till underofficer av 2. graden, som de senare åren, enligt vad tab. I här nedan utvisar, ägt rum och i vilket förhållande, såsom av gjorda beräkningar framgår, någon betydligare förbättring icke heller kan förväntas, sedan den nya organisationen fullt genomförts.

Tabell I.

<i>Medellevnadsålder vid befordran till underofficer av 2. graden under de senare åren</i>	1920	34 år
	1921	35 »
	1922	36 »
	1923	36 »
	1924	37 »
	1925	38 »
	1926	38 »

En jämförelse mellan avlöningsförhållandena för marinens manskap och manskapet vid armén synes även giva vid handen, att marinens manskap är sämre ställt i avlöningshänseende än arméns, vartill kommer att furiren, ehuru utbildningstiden vid armén är kortare än vid flottan, kan beräkna underofficersbefordran flera år tidigare än korpralen (flaggkorpralen) vid flottan. I vidstående tabell II är angivet utbildningens gång samt beräknad tid för befordran och uppflyttning i lönehänseende för manskap vid flottan och armén från första anställningen och fram till tidpunkten för underofficersbefordran vid flottan, som beräknas komma att inträffa efter 18 års tjänstetid och vid en levnadsålder av omkring 36 år; befordran till sergeant beräknas äga rum efter 13 års tjänstetid och vid en levnadsålder av omkring 31 år; vid löneuppflyttningarna hava jämväl tagits i betraktande de förskjutningar, som i verkligheten förväntas komma att uppstå. Av lönenämnden nu föreslagna löneförhöjningar äro införda i beräkningarna, varemot den av under-teknad föreslagna ytterligare löneförhöjningen för flaggkorpraler är angiven med rött.

Man finner av denna tabell att efter 7 års tjänst furiren vid armén erhållit ett sammanlagt lönebelopp av 8,004 kr., korpralen vid flottan däremot endast 7,716 kr. Av tabellen framgår vidare att därest två man samtidigt antagas vid resp. flottan och armén och deras löneförmåner från anställningsdagen och intill tidpunkten, då båda beräknas erhålla lika lön som underofficerare, summeras var för sig, det befinnes att den som avlönats enligt arméns löneplan av statsverket under denna tid erhållit 34,302 kr. å D-ort och 36,120 kr. å G-ort, varemot den efter flottans löneplan avlönade erhållit endast 30,180 kr., alltså en skillnad av ej mindre än 4,122 kr. resp. 5,940 kr., trots att löneförhöjningarna vid armén härvid äro beräknade i synnerligen långsamt tempo. Nämnda differenser utjämnas visserligen avsevärt genom att flaggkorpralen enligt tabellen åtnjuter naturaförmåner i ytterligare 5 år; dessa kunna beräknas till omkring 700 kr. per år, alltså 3,500 kr., varför skillnaden reduceras till 622 kr. resp. 2,440 kr. Därest enligt under-teknads förslag en ytterligare löneförhöjning infördes för flaggkorpraler, skulle denna ungefär jämna ut förhållandena å D-ort, varemot å G-ort fortfarande en skillnad till flottans manskaps nackdel av omkring 1,700 kr. skulle kvarstå.

Med anledning av vad sålunda anförts föreslås att löneplanen för flaggkorpraler måtte bestämmas enligt följande:

Lön efter en tjänstetid i månader av							
36	48	60	72	84	96	132	168
1 512	1 608	1 704	1 800	1 896	1 992	2 112	2 292

Stockholm den 29 november 1927.

M. Giron.

Kommendörkapten.

Tabell II.

Levnadsålder		18 år	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
Lön efter en tjänstetid av																					
År		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Löne-grad	Grad	Begynnel-selön	Månader 12	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144	156	168	180	192	204	216	
3	Flaggkorpral									1992	1992	1992	2112	2112	2112	2112	2292	2292	2292	2292	3858G-ort
2	Korpral					1416	1512	1608	1704												3444D-ort
1	Menig	600	720	840	1020																
Flottans utbildning		2. kl. sjöman			Korpral el. 1. kl. sjöman		Underofficersskola s. k. kompetent korpral				Flaggkorpral					Underoff. av 2. graden					
Arméns utbildning		v. korpral		korpral		furir		förbered. uo. skola		underoff. skola		Sergeant									
5	Furir av 1. kl.								1800	1800	1800	1920	1920	1920	3204	3204	3516	3516	3516	3858G-ort	
4	Furir av 2. kl.					1392	1512	1632							2862	2862	3138	3138	3138	3444D-ort	
3	Korpral			972	1152																
2	Vice korpral		744																		
1	Menig	600																			

Kungl. Maj:ts proposition nr 123.

Bihang till riksdagens protokoll 1928. I saml. 103 häft. (Nr 123.) 317 28 4